

УДК 338.48

Г. О. Фесенко,
молодший науковий співробітник кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
й іноземних мов, Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9462-8573>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.22.79

РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ У ДИНАМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

H. Fesenko,
Junior Researcher of the Department of Hotel, Restaurant and Tourism Business
and Foreign Languages, Kherson State Agrarian and Economic University

THE ROLE OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE REGION IN THE DYNAMIC DEVELOPMENT OF THE TOURISM INDUSTRY

У статті досліджено наукові та практичні проблеми економічного та соціального розвитку туристичної індустрії, здійснено аналіз стану та тенденцій розвитку інвестиційних процесів у туристській галузі, а також виявлено пріоритетні напрями інвестування у національну індустрію туризму. Проведено комплексне дослідження залучених капітальних інвестицій у сферу туризму та у суміжні з ним галузі, зокрема спрямовані у спорт, розваги, відпочинок. Проаналізовано регіональні аспекти капіталовкладень у сферу туризму, визначено низька частка Південного регіону у залученні інвестиційних коштів. Запропоновано систему заходів у контексті створення сприятливого інвестиційного середовища на рівні регіону. Доведено, що формування інвестиційної привабливості країни і окремих територій є складним процесом, який залежить не тільки від високих показників прибутковості вкладеного капіталу у сферу туризму, наявного ресурсного потенціалу галузі, а й від оцінки ризиків політично-правового, соціально-економічного, інноваційного та фінансового характеру. Встановлено, що успішний розвиток туристичної індустрії неможливий без активного впливу держави, яка гарантує стабільне зовнішнє середовище для інвесторів. Розроблено і систематизовано заходи підвищення інвестиційної привабливості сфери туризму на рівні країни, регіону і на рівні суб'єктів сфери туризму.

The article was researched scientific and practical problems of economic and social development of the tourism industry. The analysis of the state and trends in the development of investment processes in the tourism industry, and identifies priority areas of investment in the national travel industry. The development of tourism has been found to be of great social importance in each region. Tourism services have moved from the elite category to the category of affordable product for the majority of the population.

However, with significant potential and dynamic development of the tourism industry, Ukraine hasn't formed its own image in the world investment market, occupies the last places on investment attractiveness in most ratings. The lack of investment is one of the main factors behind Ukraine in the sphere of tourism and inhibiting socio-economic development. Based on the statements of scientists about the essence of the investment potential of the region, it's established that the following components are involved in its formation: natural resource potential, geographical location, economic condition, infrastructure facilities, institutional formation, staffing, scientific and technical potential, consumer component, production component.

Also, a comprehensive study of attracted capital investments in the field of tourism and related industries, in particular, directed to sports, entertainment, recreation was conducted. The article analyses regional aspects of investment in the field of tourism, identifies a low share of the Southern region in attracting investment funds. The system of measures in the context of creating a favorable investment environment at the regional level is offered.

It has been proved that formation of investment attractiveness of the country and individual territories is a complex process that depends not only on high rates of return on invested capital in the tourism sector, and the resource potential of the industry, but also from the assessment of risks of political, legal, socio-economic, innovation and financial nature. It has been established that the successful development of the tourism industry is impossible without the active influence of the state, which guarantees a stable external environment for investors. Developed and systematized measures to increase the investment attractiveness of the tourism industry at the level of the country, the region and at the level of the subjects of tourism.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність, туризм, туристична сфера.

Key words: investment, investment attractiveness, investment activities, tourism, tourism industry.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах глобалізації та інтеграції України у світовий простір актуалізуються питання про виявлення та формування конкурентних переваг на основі наявного потенціалу природних, людських та фінансових ресурсів, підвищення ефективності їх використання. Туризм в Україні має досить високий потенціал для розвитку і, як демонструє досвід успішних країн, може стати важливим чинником економічного росту національної економіки. Слід відзначити, що наявність значної кількості ресурсів у туристичній сфері не доповнюється відповідною системою державного і регіонального управління.

Розвиток туризму набуває важливого соціального значення в кожному регіоні. Туристичні послуги із категорії елітного перейшли до категорії доступного продукту за ціною для більшості населення. Проте, при значних потенційних можливостях і динамічному розвитку галузі туризму Україна не сформувала власний імідж на світовому інвестиційному ринку, займає останні місця за інвестиційною привабливістю у більшості рейтингів. Нестача інвестицій є одним із основних факторів відставання України у сфері туризму та гальмування подальшого соціально-економічного розвитку.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження ролі та впливу інвестиційної привабливості регіону на динамічний розвиток туристичної галузі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ І ДОСЛІДЖЕНЬ

Значну увагу оцінці інвестиційної привабливості регіону, а також її впливу на сферу туризму у своїх науко-

вих працях висвітлили такі вітчизняні та зарубіжні науковці як: Мархонос С. М., Малюта К. Г., В. М. Хопчан, Шарко М.В., Мальська М., Зарічна О.В., Кміть В. М., та інші вчені. Які зробили вагомий внесок у визначення конкретних факторів, які впливають на інвестиційну привабливість регіону. Але, питання динамічного розвитку сфери туризму на основі підвищення інвестиційної привабливості на рівні кожного регіону є актуальним, а доробок авторів за даною темою може бути корисним в теоретичному та практичному аспекті.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підвищення інвестиційної привабливості є важливою умовою ефективного розвитку туристичної сфери України. Залучення інвестицій, в тому числі й іноземних, можливе на основі науково обгрунтованої державної політики, стабільного розвитку економіки, створення умов прибуткового ведення бізнесу. На сьогодні відсутня єдина концепція, що дозволяє оцінити ефект іноземного інвестування для окремої країни. Проте вчені відзначають позитивний тренд впливу іноземного капіталу на національну економіку через сприяння економічному зростанню країни, яке виражається в активізації національного капіталу, посиленні внутрішніх інвестиційних процесів, формуванні нових тенденцій у розвитку національної економіки. При цьому відбувається прискорення науково-технічного прогресу за рахунок застосування нових технологій, впровадження досвіду розвинених ринкових відносин у країни-імпортери капіталу, вдосконалюється структура національної економіки з орієнтацією на сучасні сфери і галузі виробництва для більш ефективного використання всіх національних трудових і природних ресурсів.

Таблиця 1. Кількість туристів, обслугованих туроператорами та тур агентами, осіб

	2019 р.			2020 р.			Усього 2020 р. до 2019 р. у %
	Усього	У тому числі обслуговані		Усього	У тому числі обслуговані		
		туроператорами	турагентами		туропера- торами	турагентами	
Юридичні особи							
Кількість обслуговуваних туристів, усього	5319952	3134115	2185837	1957410	1412851	544559	36,8
у тому числі:							
в'їзних туристів	83703	37896	45807	11773	8369	3404	14,0
виїзних туристів	4786594	2759735	2026859	1758107	1275653	482454	36,7
внутрішніх туристів	449655	336484	113171	187530	128829	58701	41,7
Фізичні особи-підприємці							
Кількість обслуговуваних туристів, усього	812145	x	812145	402868	x	402868	49,6
у тому числі:							
в'їзних туристів	3137	x	3137	191	x	191	6,1
виїзних туристів	738272	x	738272	367595	x	367595	48,8
внутрішніх туристів	70736	x	70736	35082	x	35082	49,6

Джерело: складено за [4].

Інвестиційна привабливість туризму — це сукупність мікро- та макроекономічних факторів, що формують загальне уявлення потенційного інвестора про стан та рівень розвитку туристичної галузі в країні і надають йому можливість визначити, наскільки досліджувана країна може бути привабливою та вигідною для інвестування цієї сфери [1].

В туристичній сфері часто використовується термін "дестинація", який означає територію (місце, країну, регіон, місто, парк атракціонів), привабливу для туристів. Туристична привабливість регіону пов'язана зі ставленням туристів до нього як до дестинації. Таким чином, туристична привабливість регіону — це оцінка потенційними туристами можливості регіону задовольнити їх потреби. Туристична привабливість як оціночне поняття характеризується сукупністю показників, що знаходяться у взаємозв'язку і мають неоднакову ступінь важливості для загальної оцінки.

Інвестиційна привабливість регіонів — це інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позицій інвестиційного клімату, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення фінансових ресурсів та врахування ряду інших факторів [2].

Грунтуючись на твердженнях учених про сутність інвестиційного потенціалу регіону, можна дійти висновку, що у його формуванні задіяні наступні складові: природно-ресурсний потенціал, географічне розміщення, економічний стан, інфраструктурні об'єкти, інституційні формування, кадрове забезпечення, науково-технічний потенціал, споживчий компонент, виробничий компонент.

Україна володіє вигідним географічним положенням. Різноманітність культурно-історичної спадщини, високий інтелектуальний і культурний рівень визначають сприятливі довгострокові перспективи розвитку туристичного комплексу на території і відповідні перспективи інвестицій. Наявні туристичні ресурси представлені багатою культурною спадщиною, унікальною природою, розвиненими системами транспортного сполучення, зв'язку і телекомунікацій, міжнародним авіасполученням. Проте розвиток туристичної сфери стримують

ряд факторів, одним із яких виступає низька інвестиційна привабливість об'єктів туристичної діяльності.

Незважаючи на істотні заходи, які в останні роки були зроблені державою для стабілізації туристської галузі, темпи розвитку туризму в Україні залишаються достатньо низькими, що підтверджують дані офіційної статистики (табл. 1). В індустрії туризму України на сьогоднішній день ще не склалася ефективна система ринкових відносин, залишається нерозвиненою інфраструктура, низький рівень сервісу, незважаючи на досить великий вибір пропозицій в сфері туризму.

З огляду на офіційні дані державної статистики кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами у 2020 р. дуже знизилась. На дані показники вплинуло багато факторів, але найголовнішим виступила всесвітня пандемія, спричинена коронавірусною інфекцією. У 2021 р. ситуація у сфері туризму в Україні значно не покращилась, але на жаль офіційних даних за 2021 р. не було оприлюднено на офіційному сайті державної статистики, що ускладнило дослідження.

Разом з тим, підвищення інтересу до розвитку туризму, як в органів влади, так і в різних колах приватного бізнесу, обумовлена двома основними причинами. По-перше, сам по собі бізнес в сфері надання туристичних послуг характеризується досить високою прибутковістю. По-друге, туристичний бізнес залучає до своєї діяльності суб'єктів суміжних галузей економіки, зокрема, готелі, санаторії, пансіонати, бази відпочинку, установи культури і дозвілля, підприємства громадського харчування, транспортні та ремонтно-будівельні компанії, рекламні агентства, підприємства зв'язку та інші, що створює синергетичний ефект для розвитку економіки в цілому на основі поглиблення інтеграційних процесів.

Під інвестиційною привабливістю туристичних підприємств слід розуміти сукупність об'єктивних фінансово-економічних характеристик, значень і показників стану об'єкта на певну дату, які відповідають вимогам інвесторів по співвідношенню "доходність — ризик" для інвестування у відповідні категорії туристичних об'єктів за умови досягнення цілей інвестора протягом певного періоду часу. В даний час у суб'єктів інвестиційної діяль-

Таблиця 2. Структура та динаміка використаних капітальних інвестицій у туристичну сферу, тис. грн

Показники	Роки				2021 р. у % до 2018 р.
	2018	2019	2020	2021	
Капітальні інвестиції (всього в Україні)	578726385	623978935	419836662	528802011	91,3
1. Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронювання та пов'язана з цим діяльність	236640	79566	37397	45506	19,2
2. Тимчасове розміщування й організація харчування (усього), у тому числі:	2675101	2832178	1689378	2090823	78,1
- тимчасове розміщування	1473043	982887	609824	638819	71,2
- діяльність із забезпечення стравами та напоями	1202058	1849291	1079554	1452004	245,4
3. Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (усього), в тому числі	3663168	4146160	1210694	3063936	251,4
- функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури	601399	605129	321697	962092	188,0
4. Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг (усього), у тому числі:	2636470	3065792	662676	1904206	288,4
5. Надання інших видів послуг	571579	672504	450405	287667	105,4

Джерело: складено за [4].

ності не виникають сумніви щодо необхідності детального аналізу інвестиційної привабливості підприємства — потенційного об'єкта інвестування як обов'язкової процедури, що передує розрахунку очікуваної ефективності вкладень в цей об'єкт.

Інвестиції у сферу туризму є одним з основних джерел фінансування інновацій, будівництва нових туристичних об'єктів, комплексного розвитку галузі. Так як, туризм виступає своєрідним двигуном соціально-економічного розвитку, при цьому є сферою, яка генерує розвиток суміжних галузей — готельно-ресторанного бізнесу, малого підприємництва у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку, сприяє розвитку сільської місцевості. Тому залучення інвестицій у сферу туризму, на нашу думку, слід розглядати в аспекті зв'язку із цими галузями (табл. 2).

З огляду на офіційні дані державної статистики показники використаних капітальних інвестицій у туристичну сферу в Україні у 2021 р. в порівнянні з 2018 р. зменшились. Як зазначалося вище, це в першу чергу спричинено впливом коронавірусної інфекції на сферу туризму. У 2021 р. капітальні інвестиції всього в Україні

зменшились на 49,9 млн грн або на 8,3 % до рівня 2018 р., але якщо порівнювати з 2020 р., то значно виросли на 108,9 млн грн. Що стосується використаних капітальних інвестицій в діяльності туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронювання, то тут ситуація є складною та потребує більш глибокого аналізу, оскільки у 2021 р. використані капітальні інвестиції у даній галузі зменшилися на 80,8 %.

У тимчасовому розміщуванні й організації харчування, як складовій туристичної сфери, також у 2021 р. порівняно з 2017 р. помітно знизився об'єм використаних капітальних інвестицій (на 22%), але якщо розглядати досліджуваній 2021 р. до попереднього, то можна стверджувати про позитивну динаміку, адже використані капітальні інвестиції зросли на 23,7%.

Інвестиційна привабливість територій виступає в ролі визначального чинника при виборі об'єкта вкладень. Дійсно, в умовах потреб у ресурсах одних учасників ринку та наявності і прагненні вкласти тимчасово вільні кошти у інших, при укладанні угоди інвестиційну привабливість слід розглядати в якості ключової категорії. Грунтуючись на твердженнях учених про сутність інвес-

Таблиця 3. Обсяг капітальних інвестицій за регіонами, тис. грн

Регіони	Тимчасове розміщування й організація харчування				2020 р. у % до 2017 р.	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок				2020 р. у % до 2017 р.
	2017	2018	2019	2020		2017	2018	2019	2020	
Україна	2133519	2675101	2832178	1951234	91,4	1649225	3663168	4146160	2772823	168,1
м. Київ	1104535	1384613	1520660	1077142	97,5	815398	1697914	1934134	1822916	223,6
Дніпропетровська область	110100	309876	494265	105134	95,5	80422	92225	151087	32797	40,7
Львівська область	315222	258989	220605	188420	53,6	87721	289460	251932	159371	181,6
м. Київ до України у %	51,8	51,7	53,7	55,2	-	49,4	46,3	46,6	65,7	-
Південний регіон										
Одеська область	109546	179762	184561	314092	286,7	25532	43044	33415	19760	77,4
Миколаївська область	55084	18298	27403	1892	3,4	44104	45860	21338	12834	29,1
Херсонська область	20677	19670	16566	7398	35,7	10935	21118	19850	20328	185,9
Херсонська область до України у %	0,9	0,7	0,6	0,4	-	0,7	0,6	0,5	0,7	-

Джерело: складено за [4].

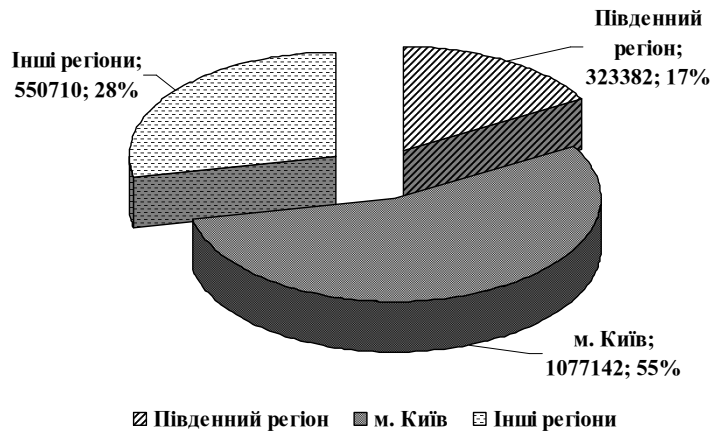

Рис. 1. Структура обсягів капітальних інвестицій за регіонами у тимчасове розміщування й організацію харчування у 2020 р., тис. грн, %

тиційного потенціалу регіону, можна дійти висновку, що у формуванні задіяні наступні складові: природно-ресурсний потенціал, географічне розміщення, економічний стан, інфраструктурні об'єкти, інституційні формування, кадрове забезпечення, науково-технічний потенціал, споживчий компонент, виробничий компонент [3].

Аналіз статистичних даних свідчить, що обсяги капітальних інвестицій в об'єкти туристичної сфери України у 2020 р. порівнянні з 2017 р. зменшилися майже на 10%. Але, аналіз ситуації за регіонами свідчить про нерівномірний їх розподіл і різну динаміку процесів. Зокрема в 2020 р. Одеська область, яка завжди відрізнялася привабливістю для туристів в літній сезон, залучила більший обсяг капітальних інвестицій у тимчасове розміщування й організацію харчування, який виріс у 2,9 рази (на 186,7%). При цьому обсяг інвестицій, спрямованих на мистецтво, спорт, розваги та відпочинок у досліджуваному періоді знизився на 22,6 %, що нелогічно з точки зору комплексного розвитку суміжних галузей і свідчить про розвиток приватного сектору на морському побережжі.

В цілому у 2020 р. питома вага південних областей — Одеської, Миколаївської і Херсонської у тимчасове розміщування й організацію харчування туристів становить близько 17 % від загального обсягу капітальних інвестицій по країні і у 3,3 рази менше м. Київ (рис. 1).

За досліджуваній чотирирічний період 2017 — 2020 рр. в об'єкти тимчасового розміщування й організації харчування обсяг інвестицій у Херсонській області щорічно зменшувався від 20667 до 7398 тис. грн, або на 64,3 %. В той час обсяг інвестицій у мистецтво, розваги, спорт та відпочинок виріс на 9393 тис. грн, або майже вдвічі (на 85,9 %). Це свідчить про те, що в області активно формується інфраструктура для розвитку туризму, яка забезпечить різноманітний спектр послуг і розваг, сприятиме розвитку різних видів туризму, забезпечить задоволення потреб найбільш вибагливого споживача туристичних послуг.

Проведений аналіз дає можливість зробити висновок, що найбільшим привабливими для інвестицій регіонами впродовж досліджуваних років є місто Київ, Львівська та Одеська області. Місто Київ, незважаючи на всі чинники, які негативно впливають на інвестиційну привабливість регіону, в тому числі і коронавірусна пан-

демія та світова криза, продовжує викликати інтерес у іноземних інвесторів. У столиці України обертається значна кількість готівкової та валютної маси, активно відбувається відбудова інфраструктури міста, динамічно розвивається туристична сфера. На протипагу столичному регіону, Кіровоградська область за досліджуваній період є регіоном з найнижчим залученням інвестицій в Україні.

Максимального ефекту у розвитку туризму можна досягти лише за умов співробітництва органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадських та професійних організацій, підприємницьких структур. Невирішеними проблемами розвитку туристської сфери є відсутність суттєвої державної підтримки місцевих ініціатив щодо туризму, узгодженості між державними і регіональними програмами розвитку галузі, єдиної стратегічної спрямованості ініціатив по залученню інвестиційних ресурсів.

В Україні створено законодавчу базу у сфері регулювання інвестиційної діяльності з метою досягнення більшого притоку інвестицій та підвищення ефективності їх використання. Проте, необхідність узгодження документів і дозволів у різних державних структурах створює часові та інші бар'єри у реалізації планів інвесторів. Важливо сформулювати комплексний підхід до політики державного регулювання у туристичній сфері як на регіональному, так і на державному рівнях, яка в першу чергу буде націлена на розвиток внутрішнього інвестиційного потенціалу країни. Державну інвестиційну політику у туристичній галузі, доцільно розглядати як систему економічних, політичних, організаційних та правових заходів органів державної влади, які спрямовані на організацію інвестиційних процесів та забезпечення повноцінного функціонування туризму в Україні. Наразі доцільно для депресивних регіонів визнати пріоритетними розвиток культурно-історичного, екологічного, сільського туризму та забезпечити їх державну фінансову підтримку. В умовах майже повної комерціалізації туристської сфери держава має розвивати соціальний туризм та створювати умови для залучення до споживання вітчизняного туристичного продукту широких верств населення, насамперед дітей, студентів, молоді.

На рівні окремої туристичної організації інвестиції представляють собою фінансові вкладення на певний

Таблиця 4. Напрями підвищення інвестиційної привабливості сфери туризму

Рівень формування інвестиційної привабливості туризму	Напрями роботи та заходи
На рівні держави	- формування інфраструктури сучасного ринку туристичних послуг; - створення системи безпеки у сфері туризму; - формування політичного, правового, економічного та соціального середовища для розвитку внутрішнього та в'їзного туризму; - фінансове забезпечення розвитку соціального туризму; - стимулювання розвитку вітчизняного підприємництва, підтримка малого та молодіжного підприємництва туристичної галузі; - вдосконалення системи інформаційного забезпечення туристичної індустрії.
На регіональному рівні	- розробка і узгодження регіональних програм розвитку із загальнодержавною стратегією індустрії туризму; - встановлення інституту соціального партнерства у сфері туризму; - координація дій суб'єктів туристичного бізнесу; - розробка регіональної системи підтримки туристичного бізнесу;
На рівні підприємницьких структур	- створення проєктів та будівництво туристичних об'єктів, які відповідають сучасним вимогам; - модернізація та розвиток матеріальної бази туризму; - формування комунікацій, проведення рекламних кампаній у засобах масової інформації; - удосконалення кваліфікації та професійної майстерності персоналу; - розширення асортименту туристичних послуг; - розвиток різних видів туризму.

Джерело: розроблено авторами.

термін в різні інструменти для досягнення індивідуальних цілей інвесторів. Інвесторів класифікують за ступенем комерційного ризику, на який вони готові піти в даному конкретному випадку. Розрізняють власне інвестора — посередника в інвестиційній діяльності, який акумулює чужі фінансові кошти і направляє їх в капіталовкладення на умовах мінімального ризику. В якості інвесторів виступають банки, інвестиційні фонди, страхові компанії, фінансово-промислові групи.

Бізнес-структурам, які зацікавлені в розвитку туризму на території Південного регіону, вкрай важливо і необхідно докладати максимальних зусиль в позиціонуванні краю як сприятливого середовища для ведення туристичної діяльності, відкритого для співпраці в профільному бізнесі. Цьому може сприяти відкриття шкіл менеджменту для персоналу, відкриття туристичних представництв на території країн Чорноморського узбережжя, рекламні кампанії, спрямовані на підвищення інтересу іноземного споживача до можливості відпочинку на Півдні України з урахуванням зміни рівня якості і підходів до сервісу, розвитку сувенірної бізнесу і поширення відповідної національної продукції за кордоном.

Іноземне інвестування туризму в Україні має переваги в отриманні прямих потоків капіталу, що стимулює сприятливу дію іноземних інвестицій на економіку туризму в цілому; збільшення експорту приймаючої країни (посилення потоку в'їзного туризму); стабілізація потреби в імпортих товарах (вирівнювання завантаження об'єктів внутрішнього і соціального туризму). Зрос-

тання місцевого туристичного підприємництва, розвиток підприємств місцевої інфраструктури туризму, зростання рівня зайнятості населення, підвищення життєвого та культурного рівня населення, підвищення кваліфікації трудових ресурсів, можливість залучення висококваліфікованого персоналу, придбання управлінських і технологічних ноу хау — все це також стане для інвесторів перевагами регіону і сприятиме вирішенню соціальних питань.

Важливою функцією держави з точки зору створення інвестиційного клімату є створення інфраструктури ринку туристичних послуг та просування національного туристичного продукту на основі підготовки базового пакету інформаційно-рекламних матеріалів про можливості туристського ринку та рекламно-інформаційної діяльності у сфері туризму.

З метою підвищення інвестиційної привабливості регіону та розвитку туристичної галузі України доречно акцентувати увагу на наступних заходах (табл. 4).

Але найголовнішим завданням наразі залишається створення та розвиток нової інфраструктури об'єктів туризму та відпочинку, подальший розвиток індустрії відпочинку та оздоровлення, створення умов для залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. Інвестиції необхідні в першу чергу для забезпечення розширеного відтворення, виробництва нових послуг з покращеними кількісно-якісними показниками, що надасть їм високу привабливість та конкурентоспроможність. Будуть інвестиції — буде і розвиток реального сектора і, отже, буде і економічний підйом; не вдасться їх залучити — неминуче старіння туристичних об'єктів, відсутність можливостей оплачувати впровадження інновацій, відносно зростання витрат на виробництво туристичних послуг при зниженні показників якості.

Структурно-інвестиційний підхід до розробки програм розвитку туристично-рекреаційного комплексу базується на двох основних принципах:

1. Визначення туризму як ключового елемента регіональної економіки. Цей принцип вимагає визначення основних факторів, що впливають на розвиток туристичної галузі на регіональному рівні. Тут необхідно провести соціальне опитування та визначити фактори, що породжують потребу людей у туристичних послугах, мотиви проведення відпочинку саме у цьому регіоні. Тим самим визначити сильні та слабкі сторони туристичного комплексу регіону, створити сприятливі умови залучення інвестицій.

2. Інвестування об'єктів чи галузі загалом з урахуванням максимізації прибутку та мінімізації ризиків капітальних вкладень. Якщо зупинитись на конкретних структурних елементах програми розвитку туризму, система програмних заходів охоплює основні напрями стратегічного планування у створенні та розвитку туристично-рекреаційного комплексу При складанні програми розвитку слід звернути увагу на рівень мережі туристичних об'єктів, бо саме він визначає стан об'єктів розміщення туристів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, інвестиції є необхідним чинником розвитку туристичної галузі, умовою створення в країні сучасного конкурентоспроможного туристичного продукту, що забезпечує широкі можливості для задоволення потреб українських та іноземних громадян в туристичних послугах.

Ресурси для розвитку туризму на рівні регіонів не використовуються належним чином, в результаті низького розвитку інфраструктури, невідповідності якості готельно-ресторанних послуг вимогам міжнародних стандартів, вузького асортименту туристичних послуг при завищеному рівні цін на дані послуги.

Основною причиною низьких темпів розвитку сфери туризму є дефіцит коштів, які необхідні для інвестування у туристичну галузь. Нагальною проблемою для України є залучення інвестицій у туристичну сферу, які є необхідними для модернізації існуючих комплексів, нового будівництва і впровадження інноваційних рішень і технологій ведення туристичного та суміжних з ним бізнес-процесів.

Максимальних результатів у розвитку туризму і залученні інвестицій можна досягти за умов співпраці державних і регіональних органів влади, створених територіальних громад, підприємницьких структур, всіх зацікавлених сторін. Важливо забезпечити узгодженість між державними і регіональними програмами розвитку галузі щодо єдиної стратегічної спрямованості ініціатив по залученню інвестиційних ресурсів у пріоритетні сфери туризму та підтримки нових напрямів розвитку підприємництва.

Необхідність вирішення проблеми залучення інвестицій для розвитку туризму в Україні підвищує актуальність дослідження позитивного досвіду активізації інвестиційної діяльності підприємств в інших країнах світу, пошуку нових форм організації і управління туристичною діяльністю, що визначає напрями наших подальших наукових досліджень.

Література:

1. Мархонос С. М. Туристична сфера як фактор підвищення інвестиційної привабливості регіону. *Економіка. Управління. Інновації*. 2012. № 1 (7). URL: http://tourlib.net/statti_ukr/marhonos.htm (дата звернення: 24.08.2022).
2. Хопчан В. М., Теоретичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіону *Ефективна економіка*. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3135> (дата звернення 12.10.2022).
3. Фесенко Г. О., Алещенко Л. О. Інвестиційна складова ефективного розвитку туристичного бізнесу. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8409> (дата звернення: 12.10.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.200
4. Державна служба статистики України Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 08.10.2022).
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 47, Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. № 47, ст. 646. Дата оновлення 03.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 12.10.2022).

6. Шарко М.В., Мєшкова-Кравченко Н.В., Радкевич О.М. *Економіка підприємства: навч. посібник*. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 436 с., с. 217—219.

7. Мархонос С. М. Туристична сфера як фактор підвищення інвестиційної привабливості регіону. *Економіка. Управління. Інновації*. 2012. № 1 (7). URL: http://tourlib.net/statti_ukr/marhonos.htm (дата звернення: 10.10.2022).]

8. Кміть В. М., Бугіль М. М. Інвестиційний податковий кредит як основа державного стимулювання інвестиційно-інноваційної активності підприємств. *Формування ринкової економіки в Україні: зб. наук. праць*. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка. 2011. № 23. С. 314—320.

9. Мулярчук С., Швороб Г. Основні тенденції державного регулювання туризму в Україні. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/180> (дата звернення: 10.10.2022).

References:

1. Markhonos, S. M. (2012), "Tourism as a factor in increasing the investment attractiveness of the region" *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. vol. 1 (7). available at: http://tourlib.net/statti_ukr/marhonos.htm (Accessed 24.08.2022).
2. Khopchan, V. M. (2014), "Theoretical basis of evaluation of investment attractiveness of the region", *Efektivna ekonomika*, vol. 6, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3135> (Accessed 12.10.2022)
3. Fesenko, H. and Aleshchenko, L. (2020), "Investment component of effective development of the business travel", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8409> (Accessed 12.10.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.200
4. State Statistics Service of Ukraine (2022), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 08.10.2022)
5. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On Investment Activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (Accessed 12.10.2022).
6. Sharko, M.V. Mieshkova-Kravchenko, N.V. Radkevych, O.M. (2014), *Ekonomika pidpriemstva [Business Economics]*, OLDI-PLYuS, Kherson, Ukraine, pp. 217—219.
7. Markhonos, S. M. (2012), "Tourism as a factor in increasing the investment attractiveness of the region" *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. vol. 1 (7). available at: http://tourlib.net/statti_ukr/marhonos.htm (Accessed 10.10.2022).
8. Kmit', V. M. Buhil', M. M. (2011), "Investment tax credit as a basis for state stimulation of investment and innovation activity of enterprises", *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini : zb. nauk. prats'*. L'viv: L'vivs'kyj natsional'nyj universytet im. I. Franka, vol. 23, pp. 314—320.
9. Muliarchuk, S. and Shvorob, H. (2010) "The main trends of state regulation of tourism in Ukraine", available at: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/180> (Accessed 10.10.2022).

Стаття надійшла до редакції 10.11.2022 р.